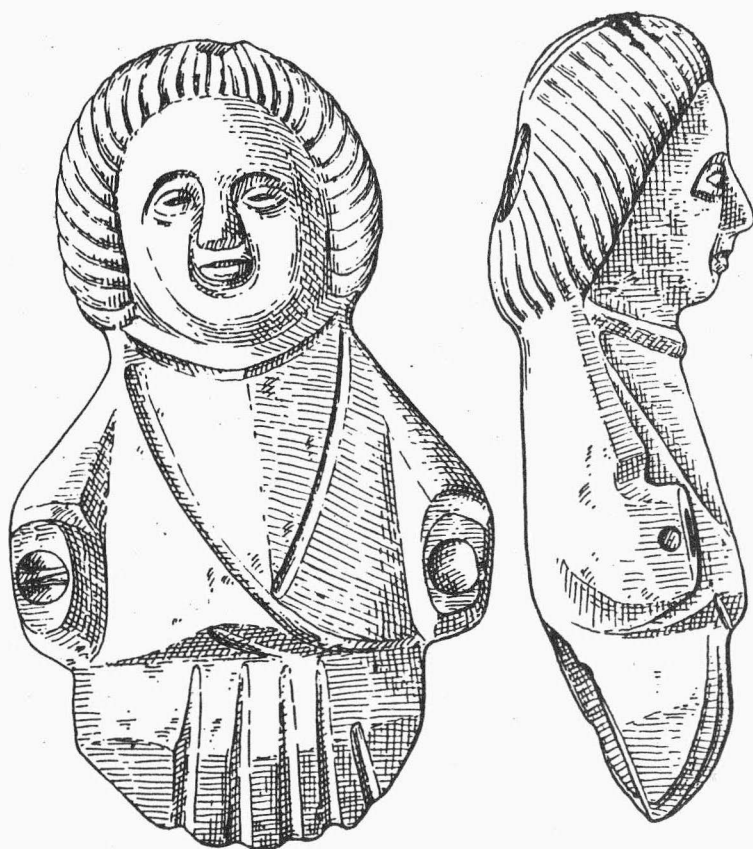

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1986

BRNO 1989

Oberflächenuntersuchung bei der Kirche des Hl. Bartholomäus bei Jevíčko / Bez. Svítavy/. Die im Grunde gotische Kirche des Hl. Bartholomäus mit Friedhof liegt am Fusse des bewaldeten Kammes 1500 m nordöstlich von Jevíčko. Schon früher stellte hier J. Mackerle die Anwesenheit einer jungburgwallzeitlichen Besiedlung fest /1947, 2/. Bei der Geländebegehung im April d. J. wurde eine Konzentration an Keramikfunden aus dem 12. - Mitte des 13. Jahrhunderts auf einer Fläche von ca. 1 ha in der Umgebung der Kirche beglaubigt. Einen vereinzelt Bruchstück eines Gefäßhalses kann man vielleicht in die römische Kaiserzeit legen.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM V HRADCI NAD MORAVICÍ /okr. Opava/

Pavel Kouřil, AŮ ČSAV Brno.

Koncem roku 1986 proběhla další fáze záchranného archeologického výzkumu v prostoru zámku v Hradci nad Moravicí: Výkopové práce se soustředily do míst před průčelím tzv. Bílého zámku, a to především v souvislosti s možností využití mechanizace.

Doposud zjištěné zdi šíře 2,5 m, budované z relativně pečlivě opracovaného lomového kamene spojeného kvalitní maltou, nevytváří uzavřený prostor; Zdivo se dvakrát pravouhle lomí a jeho základová spára, v souvislosti se sklonem původního skalnatého terénu, dosahuje hloubky až 4,4 m od dnešní úrovně s tím, že jeho koruna je v hloubce 70 cm pod novodobou navážkou. Zeď je místy "zasazena" do nejstaršího kulturního souvrství v této části ostrožny s materiálem 11./12. - 1/2 13. století ve čtyřech stratigraficky a celkem i chronologicky poměrně dobře odlišitelných vrstvách. Mimo keramiku zde byla ve větším množství získána i zuhelnatělá zrnka pšenice obecné.

Zjištěné zdivo lze pokládat za součást nejstaršího kamenného hradu, vzniklého nejspíše na základě dosavadních poznatků kolem poloviny 13. století.

Rettenungsgrabung in Hradec nad Moravicí / Bez. Opava/. Die Rettungsgrabung verlief im Raume vor dem Portal des sog. Weissen Schlosses. Sie erfassete die ältesten Kulturschichten in diesem Teil der Sporenlage, mit keramischem Material aus dem 11./12. - Mitte des 13. Jahrhunderts. Das festgestellte Gemäuer kann man als Bestandteil der ältesten steinernen Burg, offensichtlich um die Mitte des 13. Jahrhunderts entstanden, betrachten.

ZÁCHRANNÝ ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM V OPAVĚ - KATEŘINKÁCH /okr. Opava/

Pavel Kouřil, AŮ ČSAV Brno

Při výstavbě kanalizační sítě pro nové sídliště v Opavě - Kateřinkách, v trati Na pastvisku, byla porušena i pravouhlá polozemnice, zahlužená cca 35' - 40 cm do rostlého terénu.

Byla opatřena kúlovými jamkami v rozích a v polovině délky stěn, z čehož lze, a to i vzhledem k šířce výkopové rýhy usuzovat, že její původní tvar byl víceméně čtvercový, rozměrů 4 x 4 m. Po obvodě, z vnitřní strany, probíhal poměrně mělký žlab šíře cca 30 cm. Otopné zařízení nebylo zjištěno, materiál lze vročit do přelomu 13. a 14. století, resp. do závěru 13. století.

Archäologische Rettungsgrabung in Opava - Kateřinky / Bez. Opava/. In Opava - Kateřinky wurde eine rechteckige Halberdhütte /4 x 4 m/ gestört, durch das archäologische Material in die Ende des 13. und 14. Jahrhunderts, respektive in das Ende des 13. Jahrhunderts datiert.

TIŠNOV II. - PŘEDKLÁŠTEŘÍ /Bez. Brno-venkov/

Ludvík Belcredi, OM Brno-venkov

Auf dem Berg Čepička, oberhalb des Klosters Porta coeli wurde in den Jahren 1983 - 1986 vom Bezirksmuseum Brno-venkov ein Hausberg untersucht. Der Gipfel des Berges im Ausmass

von 40 x 36 m ist von einem doppelten Graben und Wall umgeben, der auf der Westseite zu einer fast 50 m langen Vorburg verlängert ist. Von dieser Seite war er auch zugänglich. Auf der Nordseite führte der Zugang über den Gipfel des Innenwalles, hinter dem ein steiler Abhang zum Bache ist. Der eigentliche Eintritt auf die Akropolis war von Osten, vermutlich durch eine Brücke vom Gipfel des Walles auf die steinerne Untermauer der Umfassungsmauer. Diese säumt von der Nordseite den gesamten Umfangsweg ein und an einer Stelle springt sie in eine Bastion vor, deren Aufgabe es war, den Zugangsweg zu schützen. Auf der Vorburg hat man nur einige offensichtlich hierher zugeführte grössere Steinanhäufungen festgestellt. Der Gipfel des Aussenwalles war mit einem steinernen Kranz gefestigt, der innere Graben war in den Felsen gehauen. Im Graben fand man eine Menge an Lehmewurf und erhaltenen Pfosten, mit welchen der Rest des Gipfels umgeben war, dort wo keine Steinmauer vorhanden war. In einigen Teilen der Südseite der Akropolis wurden am Gipfel Reste einer Festigung dieser Palisaden und Rinnen erfasst. Auf der gegenüberliegenden Eintrittsseite war eine kleine Pforte, die in einem steilen Hang zur Brücke über den inneren Graben abfiel. Bei dieser Pforte fand man Reste eines Holzbaues, der mit Preisen bedeckt war und dahinter am Hangrand einen Abfallplatz mit einer bis 40 cm mächtigen Keramikschicht. Auf den Resten der Akropolis stand dann eine bereits nur einige Meter lange hölzerne Pfostenwand mit einer mächtigen Tonschicht verschmiert, die umgestürzt in einem sehr guten Zustand erhalten blieb. Über die ganze Oberfläche war eine Menge von Knochen und Keramik verstreut. In der nordwestlichen Seite war der Gipfel abgebaut und man hat hier ein Gewölbe / Verlies / vermutlich eines mehrstöckigen Turmbaus geschaffen. Es blieben Reste vom Eingangsgewände in das Gewölbe und im hinteren Teil eine Zisterne erhalten. In der über einen Meter hohen Lehmewurfschicht war luxuriösere Keramik lediglich auf dem Gipfelüberrest, ferner einige Metallgegenstände, verschiedene Fliesentypen, Preisen und Kacheln.

Über die Befestigung haben wir keine schriftlichen Berichte. Aufgrund der archäologischen Funde können wir die Existenz dieser Befestigung in die 1. Hälfte des 15. Jahrhunderts, in die Zeit seit der Wüstung des Klosters in den zwanziger Jahren bis zu seiner Erneuerung in der Mitte des 15. Jahrhunderts einreihen.

HRADCI STŘEDOVĚKÝ OPEVNŮVACÍ PŘÍKOP V HRADCI NAD MORAVICÍ /okr. Opava/

Vratislav Janák, AÚ ČSAV Brno

V letech měsíců r. 1986 protáhla větev "C" nové kanalizace nádvoří hradeckého Bílého zámku a ve vzdálenosti cca 5 m od vnitřního okraje průjezdu v severním křídle zachytila příkop, který nádvoří příčně protíná /srv. Janák 1987/. Příkop, vtesaný do skály, byl v těchto místech asi 780 cm široký; jeho nálevkovitě se rozevírající stěny byly výkopem zachyceny do hloubky 100 - 120 cm, ale jistě pokračují ještě níže. Protože se v těchto místech terén nepatrně zdvihá k jihu, je jižní nasazení příkopu těsně pod současnou dlažbou, severní nasazení asi 40 cm pod ní; rozdíl je vyrovnán novověkou navážkou. Vnitřní /severní/ stěna příkopu je propálena do hloubky 20 - 40 cm. Výplň, pozorovatelná v profilu příkopu na západní stěně svérázné sondy, byla novověká - situace je zde porušena vodovodním vedením, na východní stěně byla původní. Tvoří ji kameny /místní droby/, přepálené někdy až struskovitě vysokým žárem a stopová proměš černé spálené hlíny s uhlíčky. Bohužel se ve východní stěně nepodařilo získat žádné nálezy kromě žárem rozlitého železného hrotu kopí, připečeného na kameni s vpáleným otiskem textilní /?/ struktury; mezi kameny však byly ojedinělé zlomky lícovaného zdiva. Stopy po palisádě či hradbě v okolí příkopu patrně nebyly.

Dále k jihu vystupuje skalní podloží v délce asi 12 m až pod současnou dlažbu a pak se prudce, takřka kolmo lomí. Při zkusmé sondáži bagrem blíže místa zlomu byla zjištěna následující situace - pod cca 120 cm mocnou šedočernou vrstvou s kameny, středo - a novověkou keramikou je asi 100 cm silná vrstva druhotně uloženého lomového zdiva a zbytků malty, pod ní opět asi 100 cm silná vrstva stejné konsistence, jako pod dlažbou. V hloubce asi 320 cm se tedy opět objevuje skalní podloží /jen nepatrně se svažující k jihu/ a na něm ležely zlomky novověké keramiky. Podle toho se zdá, že v jižní polovině nádvoří byla přirozená rokle - o jaké nebyla v původním reliéfu povrchu ostrožny nouze - zarovnaná nejspíše až po požáru zámku na konci 18. století. V této jižní polovině zachytil výkop také - ve vzdálenosti asi 4,5 m od vnitřního okraje průjezdu v jižním křídle - značně poškozenou destrukci zdi z lomového kamene na maltu kladeného, dochovanou v mocnosti 80 - 100 cm, původně však silnější. Prozatím ji nelze odpovědně interpretovat.

Příkop v severní části nádvoří dosud sám o sobě datovatelný není. Jeho poloha na nádvoří na-

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1986

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně,
sady Osvobození 17/19
- Odpovědný redaktor : akademik Josef Poulík
- Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková,
Dr. J. Unger
- Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
- Kresby : A. Krechlerová
- Na titulním listě : bronzová plastika z Brna - Kozí ul.
- Tisk : Oblastní ediční středisko Jihomoravské
základny pracovišť ČSAV v Brně
- Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
- Vydáno jako rukopis : 450 kusů. - neprodejné